

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

2016

Lucie Jenčíková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

ILUSTRACE K VYBRANÉ KNIZE

ČERNÝ KOCOUR A JINÉ POVÍDKY OD EDGARA ALLANA POA

Lucie Jenčíková

Plzeň 2016

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace: Mediální a didaktická ilustrace

Bakalářská práce

ILUSTRACE K VYBRANÉ KNIZE

ČERNÝ KOCOUR A JINÉ POVÍDKY OD EDGARA ALLANA POA

Lucie Jenčíková

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Pavel Trnka
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lucie JENČÍKOVÁ**
Osobní číslo: **D13B0016P**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Ilustrace a grafika, specializace Mediální a didaktická ilustrace**
Název tématu: **ILUSTRACE K VYBRANÉ KNIZE**
Zadávající katedra: **Katedra výtvarného umění**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Minimální rozsah prací:

Počet: 10 - 20 ilustrací

Formát: A4

Popis realizace: Hledání výrazové techniky v přípravných skicích. Návrhy kompozic jednotlivých ilustrací a výsledné realizování finálních ilustrací na motivy Povídek od Edgara Allana Poa.

Výstup: řada ilustrací k Povídkám od Edgara Allana Poa.

Průběžné plnění úkolů dle pokynů vedoucího práce (a příp. konzultanta, je-li stanoven) a pravidelné konzultace do termínu odevzdání práce 1x týdně v rámci semináře ke kvalifikační práci.

Postup realizace:

1) listopad - Teoretická část práce: (bod 1. 3. uvědomit si, kdo jsem, odkud přicházím, kam směřuji dříve, nežli začnu pracovat). Z toho vyplývá výběr tématu a cíl práce. Praktická práce sběr materiálů a průběžné intenzivní studium zdrojů.

2) prosinec - Předložení řady skic a variant řešení.

3) leden - Varianty pracovní verze, volba nejvhodnější varianty, průběžná práce na praktické části závěrečné práce.

4) únor - Předložení adekvátně rozpracované praktické části závěrečné práce, předložení rozpracované teoretické části závěrečné práce v souladu s doporučenou osnovou.

5) březen - Realizace výsledného projektu, předložení pracovní verze kompletní teoretické práce.

6) duben - Finalizace a odevzdání: (finalizace projektu, dokončení teoretické i praktické části práce, příprava prezentace, odevzdání obou částí práce pro udělení zápočtu).

Obhajoba:

červen - obhajoba + ve stanoveném ateliéru prezentace kvalifikační práce na CD/DVD (v podobě pro tisk)

Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování BP**

Rozsah teoretické části: **min. 10 normostran textu**

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

POE, Edgar Allan. Jáma a kyvadlo a jiné povídky. Praha: Odeon, 1987. ISBN 13-32-01-037-87.

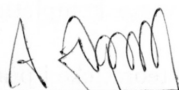
FITZGERALD, F. Scott. Benjamin Button. Brno: Zoner Press, 2009. ISBN 978-80-7413-044-1.

SPIEGELMAN, Art. Maus. Praha: Torst, 2012. ISBN 978-80-7215-441-8.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Mgr. Pavel Trnka**
Katedra designu

Datum zadání bakalářské práce: **30. září 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **29. dubna 2016**

v z. doc. akad. mal. Aleš Ogoun
proděkan pro studijní a pedagogické záležitosti

Doc. akad. mal. Josef Mištera
děkan

Doc. akad. mal. Aleš Ogoun
vedoucí katedry

V Plzni dne 19. října 2015

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2016

.....

podpis autora

Ráda bych poděkovala vedoucímu své práce MgA. Mgr. Pavlu Trnkovi za čas mně věnovaný, za cenné rady a počáteční tvrdou kritiku, která ve mně dokázala probudit to nejlepší. Za cenné rady a připomínky rovněž děkuji panu profesorovi, ak. mal. Borisovi Jirků. Dále bych ráda poděkovala MgA. Mgr. Janu Kocmanovi za jeho ochotu mi pomoci s technickou stránkou při realizaci tisků a v neposlední řadě panu Ing. Leoši Motlovi, bez jehož pomoci s tiskem na lino bych jen stěží dokázala držet se návrhu ilustrací i v zrcadlovém provedení.

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	3
3	CÍL PRÁCE.....	4
4	PROCES PŘÍPRAVY.....	5
5	PROCES TVORBY.....	6
6	TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	8
7	POPIS DÍLA.....	9
8	PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	13
9	SILNÉ STRÁNKY.....	14
10	SLABÉ STRÁNKY.....	15
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	16
	A) Knižní a periodická literatura.....	16
	B) Internetové zdroje.....	17
12	RESUMÉ	18
13	SEZNAM PŘÍLOH	19

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Pokud použiji jistou nadsázku a označím za výtvarné dílo kreslené knížky z dětských let, pak mohu říci, že ilustrace protkává celý můj život.

První opravdové setkání s ilustrací jako takovou zařadím do období, když jsem navštěvovala Střední odbornou školu obchodu, umění a užitého designu v Nerudově ulici v Plzni. Tato škola, jejíž kvality a výbornou přípravu pro budoucnost jsem mnohokrát během studia na vysoké škole docenila, mi poskytla základy pro kresbu a tím pádem i pro ilustraci.

Na “Nerudovce”, jak se škole přezdívá, jsem v průběhu čtyř let vskutku usilovně pracovala na sobě samé ve snaze co nejvíce se zdokonalit a zlepšit, abych dál mohla pokračovat na vysoké škole. S každým dalším ročníkem jsem se utvrzovala v tom, že nejbliž ze všech výtvarných disciplín, kterým jsme se učili, mám ke kresbě, ilustraci a grafice. A do všech ostatních předmětů jsem vždy úspěšně ilustraci propašovala. Ať už mluvím o grafickém designu, typografii nebo o multimediální tvorbě.

Nerudovka mi dala určitou lásku k ilustraci, ale zpětně mohu říci, že výraz, provedení a nápad byl staven nad anatomii, správné zacházení s konkrétním médiem a podobně. Nyní, když se podívám na své práce staré jen tři roky, nevycházím z údivu, jak markantní proměnu má tvorba prodělala.

Po nastoupení na Fakultu designu a umění je myslím trefné přirovnání, že jsem byla vhozena do jámy lvové. Na vysoké škole byl kladen veliký důraz na dodržování anatomie, na kterou jsem do té doby, upřímně řečeno, moc nedbala. Nicméně právě v tom, míním, je největší skok, kterého jsem za tři roky docílila. Výtvarná tvorba má vždy několik stran, které jsou potřebné, aby mohlo dílo vzniknout, a aby fungovalo. Nápad sám o sobě nestačí a správné provedení a dodržování, či umné deformování anatomie jen povznese dobrý nápad o několik úrovní výš.

Zřejmě největší přínos na FDU pro mě měla figurální kresba, která mě naučila jisté preciznosti při kresbě. A nejspíš poprvé v životě jsem kreslila s naprosto uvolněnou rukou. Zlepšila jsem se v kresbě a díky tomu se zlepšily i mé ilustrace, do kterých se promítly nabyté zkušenosti.

Pokud bych se měla pokusit své dosavadní dílo konkretizovat, zřejmě bych ho rozdělila do dvou odvětví. V prvním z nich se zabývám digitální ilustrací, kterou upřednostňuji, jelikož necítím určitou formu nátlaku, vyvíjenou pocitem, že jedna chyba může zmařit hodiny práce. U digitální ilustrace je vždy možnost vrátit nezdařilý krok zpět. Zároveň mi vyhovuje jak materiální a prostorovou nenáročností, tak i výsledným, čistým výstupem.

Na straně druhé stojí ruční tvorba. Ráda pracuji s kreslicími prostředky, jakými jsou fixy, propisky nebo tužky. Ale největší sympatie v ruční tvorbě poslední dobou pociťuji ke grafice. Mám zkušenosti už se všemi druhy tisku. Nejvíc se ale věnuji tisku z výšky, konkrétně linorytu.

S linorytem jsem se poprvé setkala ve druhém ročníku na Nerudovce, postupně jsem tuto techniku poznávala a vytvořila si svůj vlastní přístup k ní. A to tvorbou čistých lineárních a plošných ilustrací, které jsem využila i ve své bakalářské práci.

Jak jsem se již zmínila, mám zálibu ve tvorbě čistých lineárních ilustrací kombinovaných s plochou, které vyhledávám především díky možnosti užití šrafury a různých struktur, které jsou tvořeny linkou.

2 TĚMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolila soubor ilustrací ke mnou zvolené knize. Krom tohoto tématu jsem zvažovala vytvoření vlastní autorské knihy, jejíž děj bych zasadila do období druhé světové války, konkrétně do koncentračního tábora. Po zvážení svých možností jsem si však vybrala časově méně náročnější variantu, a to ilustrace ke knize.

Důvod, proč jsem si zvolila právě knižní ilustrace je prostý. Knihy sbírám a ráda v jejich společnosti trávím čas. Zároveň mě velmi baví být u toho, jak se nová kniha narodí. Ráda knihy vytvářím a baví mě ručně si knihu ušít.

Volba knižního titulu pro mne byla od první chvíle téměř jasná. Mým cílem bylo zvolit si dílo, ke kterému mám osobní vztah. Zvolila jsem soubor Povídek od Edgara Allana Poa. Zvažovala jsem i ilustrování dětské literatury. Například klasických pohádek od Hanse Christiana Andersena nebo například Harryho Pottera. Ale vzhledem k tomu, že jsem se chtěla zabývat černobílým linorytem, mnohdy brutální Povídky od Edgara Allana Poa jsou více, než-li příhodné.

Edgar Allan Poe je jedním z mých oblíbených spisovatelů, a jako k zakladateli hororového žánru a celkově námětů, které jsou na svoji dobu vskutku nadčasové, k němu chovám nemalý obdiv.

Dalším důvodem proč jsem zvolila tohoto autora, byla má dřívější zkušenost s ilustrováním jeho děl. Byla jsem zvědavá a chtěla jsem porovnat, jakým pokrokem jsem prošla, a jak odlišné mé nové ilustrace budou.

Ve třetím ročníku na Nerudovce jsem ilustrovala báseň Havran uhlovou kresbou prováděnou v exteriéru na beton. Výsledné ilustrace byly svázané do knihy. A jako svoji maturitní práci jsem si zvolila téma Animovaný komiks. Jako předloha mi posloužila povídka Černý kocour. Výsledkem byl komiks, který jsem nakreslila v počítači a svázala do sešitu. Následně jsem jednotlivé stránky rozpohybovala v programu Adobe Flash. (Příloha 1)

Tato povídka pro mne znamená určitý návrat ke kořenům, pokud nejsou tři roky moc krátkou dobou, abych mohla takovouto metaforu použít. A proto celá kniha Povídek, kterou jsem vytvořila v rámci své bakalářské práce, nese její jméno.

3 CÍL PRÁCE

Cíl mé práce byl vytvořit soubor grafik, které budou schopny stát samy o sobě a nebudou pouze vázány k textu knihy. Mým cílem a zároveň velkou výzvou byla snaha o zachycení zajímavých úhlů pohledu (podhled, nadhled, uvnitř vodního víru). Snažila jsem se o bohatost scén, aby byla každá jiná, a aby každá dokázala upoutat diváka něčím novým.

Dalším z cílů pro mne bylo přiblížit se co nejvíce fantasknímu světu Edgara Allana Poa. Dle dané povídky a konkrétní scény, kterou jsem si vybrala ilustrovat, jsem se držela buď reálného zobrazování nebo jsem se snažila odpoutat se od veškerých hranic a zobrazit duševní stav, který postava v povídce prožívá.

Velikou výzvou pro mne byla práce s linem. Dosud jsem nikdy neodrážela tak složité a detailní ilustrace. Sama jsem měla obavy, jak se s tímto údělem vypořádám, aby ilustrace byly dobře čitelné. Byla to tedy výzva překonat své dosavadní zkušenosti a povznést práci s tímto materiálem na novou úroveň. Zároveň po odrytí následovala velmi podstatná část tisku samotného. Věděla jsem, že tisk bude velmi obtížný. Jelikož ve většině ilustrací mám čisté černé plochy a vytisknout v grafice čistou plochu je jedním z nejtěžších úkolů vůbec, takže mým cílem rozhodně bylo zvládnout i tuto technickou část.

Ačkoli v zadání práce jsem neměla povinnost vytvořit k ilustracím i knihu, od začátku jsem počítala, jak s jejím vytvořením, tak i s doplňky, jako jsou záložky nebo plátěné tašky.

Velikou výzvou zároveň bylo ilustrovat tohoto autora, vzhledem k tomu, kolik lidí v průběhu dvou století jeho dílo výtvarně ztvárnilo. Z těch nejznámějších zmíním Odilona Redona, Aubrey Beardsleyho, či Adolfa Borna. Snažila jsem se, abych se v porovnání s těmito umělci nemusela za své ilustrace stydět, ale naopak, aby byly alespoň trochu srovnatelné.

Pokud tedy své cíle shrnu, bylo jimi vytvořit kvalitní práci, za kterou si budu stát a budu si ji chtít obhájit. Krom ilustrací vytvořit i knihu, která bude velmi vzdušně vysázená, text bude na krásném kvalitním papíře, aby byla radost si v ní číst.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Po zvolení knihy jsem jako první krok znovu přečetla všechny povídky od Edgara Allana Poa a zvolila ty, které se pro mne jevily jako nejlepší pro ilustrování.

Vybírala jsem takové, které buď obsahovaly nějaká specifika (maškarní bál, přírodní živel) nebo takové, které vyprávěly příběh za hranicí běžného vnímání, ve kterých postavy prožívaly zvláštní stavy mysli, ve kterých se objevovaly halucinace, stavy schizofrenie.

Po vybrání deseti povídek, ze kterých jsem jich do knihy ve výsledku zařadila pouze devět, jsem přikročila ke skicování. Samozřejmě už při četbě se mi v mysli objevovaly scény, ze kterých jsem prvotně při skicování vycházela. Ze začátku se mi moc nedařilo odprosit se od vědomého uvažování a přejít na vyšší úroveň mimosmyslového vnímání, ve kterém se většina povídek odehrává. Bylo to dáno jistě i tím, že dosud ve své tvorbě jsem se přímo o nic takového nepokoušela a mé ilustrace vždy spíš tíhly k realitě. Nicméně myslím, že po pár týdnech se mi začalo dařit a konečně jsem se odprostila od reality a mohla začít tvořit v té oblasti, ve které nejsou žádné hranice, tudíž jsem mohla navrhovat víceméně cokoliv. Toto vědomí bylo pro mne vskutku osvobozující.

Po zvolení tématu přišla řada na volbu techniky. Důležité bylo, aby zvolená technika náležitě podpořila tajemné a temné prostředí Povídek. Jelikož jsou mi blízké grafické techniky, chtěla jsem použít jednu z nich. Má volba padla linoryt. Jak uvádí Krejča (1981: 48) výhodou této techniky je možnost detailního řezu oproti ostatním technikám tisku z výšky.

Jako součást přípravy jsem si hledala fotografické podklady pro ilustrace. Ve většině navrhnutých ilustracích jsou různé části lidské kostry, kočičí kostry. Dále jsem například potřebovala prostudovat si náležitě vizáž mumie, stavbu těla kočky, orangutana či vzhled starého panského domu, kde jsem čerpala inspiraci u francouzské historizující architektury.

5 PROCES TVORBY

Abych co nejvíce ušetřila čas, proces tvorby u každé ilustrace vypadal tak, že jsem si ji naskicovala, následně přeskenovala a otevřela v kreslicím programu Adobe Illustrator. V tomto programu jsem pomocí kreslicího tabletu danou ilustraci překreslila a dala jí konečnou podobu. V počítači jsem dotvořila i všechny detaily a i konečnou podobu stínů.

V počítači jsem se rozhodla tvořit zejména proto, že následné úpravy ilustrací byly velmi jednoduché a opravdu mi ušetřily mnoho času. Další výhodou je samozřejmě čistota výsledného návrhu a v neposlední řadě se linka a plochy, které jsem digitálně nakreslila, velmi přibližují finální podobě grafického tisku.

Po dokončení počítačové kresby jsem ilustraci vyexportovala a nechala ji vytisknout ve formátu, který odpovídal necelé A3, byl to formát, který jsem plánovala i pro grafiky.

Na počátku tvorby byla pro mnou zvolenou techniku největší překážka v přenosu kresby zrcadlově na lino. Ilustrace jsem plánovala velmi detailní, a proto ruční přenos byl téměř nemyslitelný. Mé velké štěstí bylo, když mi byl vnuknut nápad na natisknutí motivu digitálně přímo na lino. Toto vědomí mi dovolilo vytvořit ilustrace opravdu detailní, jelikož jsem se mohla odpoutat od myšlenky, jak všechny ty detaily zrcadlově přenesu na lino.

Po vybrání finálních ilustrací jsem je tedy nechala natisknout na lino a začala s odryváním. Práce na každém linu vyžadovala odlišný přístup. Soubor ilustrací obsahoval některé s velmi jemnou kresbou, která vyžadovala rydlo s co nejužším hrotem a naopak některé ilustrace tvoří relativně silné linie, takže k práci jsem používala rydla se širším hrotem. Pokud jsem odryvala nějakou velkou plochu, dopředu jsem počítala se strukturou, která vznikne tiskem, jelikož pokud je plocha velká a váleček se při navalování barvy nemá o co zapřít, naválí se odrytá struktura. S touto strukturou jsem počítala, jako s obohacením ilustrací, proto jsem se vždy snažila udržet jeden směr, kterým jsem ryla. Pokud se jednalo o pozadí, ryla jsem vertikálně, pokud se například jednalo o kmen, snažila jsem se odryvat po jeho směru.

Odryváním materiálu jsem se zabývala tři týdny, z tohoto času dva týdny opravdu intenzivně. Každé lino si žádalo jiný časový prostor. Během jednoho dne jsem například odryla 3 velmi jednoduchá lina, ale pokud jsem pracovala s linem, na kterém byla velmi detailní, lineární ilustrace, trvalo odrytí celý den a v některých případech i dny dva.

Grafické tisky jsem realizovala během čtyř dnů, kdy jsem v grafické dílně strávila význačnou část dne. Vzniklo na 80 tisků, než jsem všechny ilustrace natiskla tak, aby odpovídaly mým představám

Po vytištění ilustrací jsem začala s přípravou knihy. Od začátku, jak jsem se již zmínila jsem měla jasnou vizi, jak bude kniha vypadat. Sazební obrazec jsem určila tak, aby proporce bílých okrajů působily harmonicky, a aby dávaly textu dostatečný prostor.

V knize se nachází devět povídek. Krom ilustrací se v knize objevují také černé strany, které jsou také vytištěné prostřednictvím lina a nesou jeho strukturu. Tyto stránky jsem umístila vždy k začátku nové povídky, abych umocnila prostor celkového sazebního obrazce, a aby nadpis, který je vytvořen pomocí ořezové masky se strukturou lina, a stejně tak iniciála, dohromady korespondovaly.

Poté, co jsem typograficky upravila text, jsem celý soubor vyexportovala a nechala vytisknout.

Nyní už zbývalo pouze knihu ušít. Ač se to nezasvěceným může zdát jako velmi těžký úkol, je to velmi snadné a pro mne i zábavné. Jako první ze všeho se strany pomocí knihařské kostky ohnou a poskládají do složek, ze kterých se kniha bude šít. V mém případě vzniklo třináct složek po šetnácti stranách. Následně pomocí režné, bílé nitě se k sobě jednotlivé složky přišívají. Když je kniha došitá, přichází čas pro nalepení předsádek. V tomto bodě je nutné mít jistotu, že je v pořádku směr vlákna papíru. Kdyby nebyl po celý proces tvorby udržován jeden směr vlákna všech papírů, kniha by se zkroutila a nic už by to nenapravilo. Po přilepení předsádek se kniha zaklíží. Mezi dvě pevné desky se kniha upevní a zatíží. Já v domácích podmínkách používám všechny encyklopedie a další těžké knihy, které vlastním. Lepidlem Herkules se štětcem nanese lepidlo mezi složky a zatlačí se nějakým rovným, tvrdým předmětem dovnitř. Po zaschnutí vypadá vnitřek knihy tak, jak ho známe z obchodů. Po oříznutí jsem na hřbet nalepila záložku v červené barvě a k ní ladící kapitálky po obou koncích. (Příloha 8b) Červenou barvu jsem vybrala pro její návaznost na mnohdy krvavá témata. V této chvíli je knižní blok ve finální podobě a z jeho rozměrů se vytvoří odpovídající desky. (Příloha 8c)

Desky jsem vyrobila ze dvou kusů dvoumilimetrové lepenky a hřbet knihy z milimetrové lepenky. Desky jsem potáhla černým plátnem a následně jsem knihu zavěsila. Po zavěšení je nutné dát knihu lisovat (v mém případě pod velký počet knih) a nechat ji tak nejlépe den. (Příloha 8d)

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Největší technologické specifikum na mé práci je bezpochyby technika linoryt. V předchozích kapitolách jsem se zmínila o svých obavách, abych dokázala dobře linoryty vytisknout a i o tom, jak relativně dlouho jsem tisknula.

Domluvila jsem se, abych mohla pro tisknutí využít lisu, které jsou ve škole k dispozici. Původně jsem chtěla tisknout na lisu, který se užívá pro tisk z výšky. Ten ovšem nedokázal vyvinout dostatečný tlak a vyvstával problém, jak linoryty vytisknout, aby byly v dostatečné kvalitě. Opět v tuto chvíli musím poděkovat za poskytnutou pomoc panu MgA. Mgr. Janu Kocmanovi, který mi připravil pro tisk lis na hlubotisk. Tento lis dokáže vyvinout daleko větší tlak, jelikož válec, který na lino tlačí, se otáčí o poznání pomaleji, než válec na lisu pro tisk z výšky. Dále mi byla doporučena změna papíru. Měla jsem připravený krásný, lehce strukturovaný papír Snow, který jsem rovněž chtěla použít na tisk knihy. Bohužel pro tisk linorytu byl moc strukturovaný, takže jsem jej vyměnila za velmi hladký papír Munken Lynx s gramáží 300. S tímto papírem opadly veškeré technologické problémy a následný tisk už jsem obstarávala bez cizí pomoci a bez potíží.

Pro tisk jsem používala klasickou černou tiskařskou barvu pro litografii, linoryt a ofset. Z počátku jsem měla obtíže, abych poznala správnou míru barvy, kterou na linoryt naválet. V případě, že jsem naválela barvy moc, ucpaly se některé slabé linie a na některých místech, kde bylo barvy více, vznikaly černé lesklé skvrny. Snažila jsem se o co nejlepší výtisk, který by se moc nelesknul, což bývá znakem, že je na něm přespříliš barvy. Dále jsem se snažila udržet co největší čistotu na tiscích samotných.

Tisky, které budu vystavovat, mají formát 50 cm x 35 cm. Potiskovaná plocha, která má necelý formát A3, tedy 42 cm x 27,9 cm, má kolem sebe dostatek volného místa aby kresba náležitě vynikla.

Při tvorbě knihy jsem jako font, kterým jsem sázela vnitřek knihy, užila Adobe Garamond Pro. Tento serifový font působí velmi příjemně pro oko, což je u knihy velmi podstatné. Krom tohoto fontu jsem užila další dva groteskové fonty — Ostrich Sans Medium a Antonio. Snažila jsem se těmito groteskovými fonty celou knihu oživit.

Jako papír jsem si zvolila, jak jsem již zmínila papír Keaycolour Mistral Snow. Na knižní blok jsem použila gramáž 100 a na předsádky gramáž 170.

7 POPIS DÍLA

V této kapitole bych se ráda věnovala každé ilustraci v kontextu k jednotlivým povídkám. Jednotlivé povídky budu rozebírat dle pořadí, v jakém jsou v knize.

Jako první se v knize objevuje povídka Pád do Maelströmu. Jedná se o příběh o gigantickém vodním víru, který se objevuje nečekaně, vtahuje do sebe vše a stejně nečekaně zase mizí. Skupina rybářů se do víru dostane a jeden z nich popisuje průběh okolností. Ilustrace k této povídce jsou nejtemnější a nejmíň popisné ze všech, které jsem ilustrovala. Vytvořila jsem dvě ilustrace. Na první je vír z ptačí perspektivy, rychlý vodní proud, vtahující loď do víru. Na ilustraci druhé je vír z pohledu vypravěče, který je uvnitř něj a dívá se směrem vzhůru na obrovskou vodní masu, která se mu ve spirálách točí nad hlavou.

Následuje nejdelší povídka, kterou jsem si vybrala. Zlatý brouk. Je to příběh, který se zakládá na logickém uvažování. Pomocí starého pergamenu najde skupina lidí pirátský poklad. Následně dochází k rozuzlení mnoha nepředvídatelných shod okolností a mistrovské dedukce. Rovněž jsem navrhla dvě ilustrace. Na první z nich je muž, který leží na větvi stromu a spouští skrz oko lebky, přibité ke stromu dolů brouka. Mým záměrem bylo, aby ilustrace gradovala na prostoru. Jsou na ní tři plány, přičemž nejmenší předmět, jakožto brouk, je ze všech tří hlavních motivů největší. Druhá ilustrace je symbolická a lineární. Je na ní brouk, který má lidské končetiny. Sloučením těla brouka a kostry člověka jsem chtěla poukázat na propojení mezi těmito dvěma bytostmi v průběhu celého příběhu. Brouk má na těličku hlavu kúzlete. Na pergamenu, který prozrazoval polohu pokladu, byl podpis piráta určen právě kúzletem. Celá šifra byla provedena v anglickém jazyce a v angličtině se kúzle přeloží jako “kid” a jeden z nejznámějších pirátských kapitánů se Kidd jmenoval. Na krovkách má brouk poklad, který díky němu byl nalezen, a okolo něj jsou dvě kostry, které byly nalezeny spolu s pokladem.

Jako třetí je povídka, po které je kniha pojmenována. Černý kocour. K této povídce, jsem vytvořila nejvíc ilustrací — celkem tři. Tato povídka, jak jsem již zmínila, pro mne mnohé znamená, proto bylo pro mne opravdu těžké vytvořit ilustrace, které by odpovídaly mým nárokům a byly pro tuto povídku dost dobré. Povídka je o muži, kterého jeho kocour připraví vinou vlastních představ o rozum a v afektu zavraždí svoji ženu. Jako první je ilustrace, kde jsou dvě křičící tváře. Jedna

lidská a druhá kočičí. Vypravěč v povídce prožívá stavy halucinace a hysterie, vyvolané pouhou myšlenkou na kocoura. Proto tvář kocoura vyvstává z hlavy člověka. Ilustrace je velmi temná. Vzhledem k tomu, že tato ilustrace je předzvěstí vraždy, je to zcela adekvátní. Další ilustrace zobrazuje scénu, kde dvojice lidí schází do sklepa, kde k vraždě dojde. Abych navodila atmosféru, vše vykresluje pouze světlo a postavy schází dolů, do naprosté tmy. Poslední ilustrace je vyobrazení konce příběhu. Hlavní postava je po odhalení vraždy popravena oběšením. Lebka na ilustraci má na krku oprátku a ve své obrovské, temnotou prostoupené hlavě, sedí kocour. Původní myšlenka byla, zobrazit sklepní stěnu, za kterou byla zazděna mrtvola spolu s kocourem. Jelikož právě tento čin způsobil smrt vypravěče. Opět jsem chtěla propojit dvě události, příčinu a následek.

Čtvrtá v pořadí je povídka Berenice. Muž, který si má vzít za ženu Berenice, si všímá různých maličkostí, které ho přivádí k šílenství. Když si všimne zubů Berenice, je jimi posedlý. Když Berenice zemře, vloupe se do její rakve a vytrhává všechny zuby. Jediná ilustrace k této povídce propojuje dva světy. Halucinace a reálný svět. Klečící muž je v sevření zubů Berenice, kolem něj jsou poházené zuby od krve a v horní části ilustrace jsou opět zuby kousající do kůže. Má prvotní myšlenka byla zobrazit ženu, jakožto zkázu muže. Celý prostor ilustrace zabírá ženský klín do kterého je zasazen muž, jakožto oběť a nejvýraznější na celkové ilustraci jsou zuby, které, dá se říci, zaujímají část dalšího, pro muže nebezpečného orgánu, a to úst.

Na slovíčko s mumii je pátou povídkou. Je to výborná a bohužel ne příliš známá část z tvorby Poa. Z Egypta je přivezena neporušená mumie. Skupina badatelů se kolem ní seskupí a chtějí ji prozkoumat. Po otevření rakve si všimnou podivných věcí a v rámci večerní zábavy se rozhodnout pustit za pomoci voltové baterie do mumie elektrický proud. Co kdyby náhodou ožila. A ona opravdu ožije. Poté vede mumie s badateli diskuzi, ve které porovnávají současnost, tedy 19. století a dobu starověkého Egypta. První ilustrace zobrazuje scénu z nadhledu. Chtěla jsem zobrazit scénu, kde se do mumie pouští proud a toto byla jedna z nejlepších variant, abych mohla dobře zachytit mumii a zároveň i badatele. Druhá scéna zobrazuje mumii ihned po probuzení. Mumie se posadí a hrozí pěstí jednomu z badatelů. Abych se co nejvíc přiblížila době starého Egypta, připojila jsem hieroglyfy a symboly pro egyptské bohy — Amon Ra a Anupa.

Šestou povídkou je Maska červené smrti. V této povídce zuří v zemi mor, přezdívaný Červená smrt. Skupina lidí se zatarasí za stěnami kláštera, kde pořádají oslavy. V průběhu maškarního plesu se však zjeví neznámá postava, kterou představuje mor sám. První z ilustrací je během plesu, kde si žena v popředí stále užívá zábavy, ale lidé za ní už si všimli neočekávaného návštěvníka, který jim přinese smrt. Druhá ilustrace je zahalená postava v rubáši s kápí. Podle příběhu se zastavila u hodin a v okamžiku, kdy hodiny oznamovaly půlnoc, začali se první lidé kácet mrtví k zemi. Abych posílila atmosféru této scény, vykreslila jsem na kápí obrys umrlčí hlavy.

Sedmou povídkou v pořadí je Metoda doktora Téra a profesora Péra. Úsměvná povídka o tom, jak se blázni chopí moci v ústavu pro duševně choré a z lékařů si udělají své pacienty. Jediná ilustrace ukazuje děj uprostřed jedné z bizarních hostin pořádaných bláznů.

Medailon je osmou povídkou, která vypráví o muži, který v nemoci najde útočiště ve velkém domě. V jednom z pokojů, kde je mnoho obrazů nalezne text ke každému z nich. Včetně obrazu mladé dívky. Obraz z této dívky vysál po domalování život. Ilustrace obsahuje opravdu velký přesah oproti ostatním. Zobrazila jsem krevní oběh, krev se z těla dívky vlévá do obrazu, který sama krev vykreslila.

Poslední povídkou je Pád domů Usherů. Ve starém domě žije mladý muž, který je velký podivín. Spolu s ním žije jeho nemocná sestra, která zemře. Po uložení těla do krypty se však mnoho dní ozývají podivné zvuky. V rozuzlení vyjde najevo, že bratr pohřbil sestru živou. První z ilustrací zobrazuje pána domu, který vítá vypravěče povídky. Celý dům je popsán jako sbírka bizarních věcí. Absurdní výjevy na obrazech a podobně. Proto jsem se rozhodla pro vitráž, která zobrazí podobně bizarní motiv. Konkrétně se jedná o hrudní koš, který se rozvětňuje do koruny stromu. Druhá ilustrace zobrazuje finální scénu při které celý dům spadne do močálu, u kterého stojí a pohřbí jej spolu s hroznými událostmi, které se v domě staly.

Jako doplněk jsem se rozhodla nakreslit portrét Edgara Allana Poa. Rozhodla jsem se tak z několika důvodů. Jedním z nich je, že jeho tvář je velmi specifická a věřím, že pro mnoho lidí známá. Dalším z důvodů byla snaha zobrazit jeho fantaskní svět vycházející z jeho mysli. Na ilustraci je Poe, kterému z hlavy vychází temnota, ve které jsou zahaleny lebky člověka a kočky a kočka samotná. Nemohla

jsem si odpustit narážku na jeho nejslavnější dílo, a to na báseň Havran, kterou lze vidět na sponě připnuté u krku. Celý jeho obličej je zahalen do stínů, aby působil patřičně zachmuřile.

Vzhledem k tomu, že jako název celé knihy jsem zvolila jméno Černý kocour a jiné povídky, chtěla jsem, aby tomu odpovídala i předsádka. Jsou na ní zobrazeny v opakování dvě lebky. Jedná se o hybrid mezi kočičí a lidskou lebkou. Vždy v čelisti nastává zlom. Jedna lebka má čelist lidskou a zbytek kočičí, a naopak. Lebky dohromady tvoří zajímavý ornament. Knižní přebal tvoří rovněž návaznost na titul, který nese. (Příloha 4)

Jako doplněk jsem vytvořila sadu záložek do knihy. Jednotlivé záložky jsou podlouhlého formátu a zobrazují část ilustrace. Na druhé straně je opět černá struktura lina. Každá záložka má jiné zakončení. Záložky, které na sobě nesou motiv z Černého kocoura, mají kočičí ouška. Záložky k povídce Pád do Maelströmu mají zakončení v podobě oblé vlny. Pro povídku Na slovíčko s mumii je zakončení do tvaru pyramidy. (Příloha 10) Dále jsem potiskla několik plátěných tašek. (Příloha 11)

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Nemyslím si, že mohu přínos své práce pro obor ilustrace ve své pozici objektivně posoudit. Pokud ale uvážím dobu, ve které se nacházíme a to, jak vzácně nyní vznikají ilustrované knihy, domnívám se, že každá ilustrovaná kniha je přínosem.

Zároveň je pro současnou knižní ilustraci vzácné vytvářet ilustrace nějakou z časově náročnějších grafických technik. Já osobně se čím dál tím častěji v knihách setkávám s počítačovou ilustrací (neříkám, že je to špatně), která ale, dle mého názoru tolik s knižní kulturou, která má svoji tradici v různých podobách již několik tisíc let, nekoresponduje.

Jak jsem se již zmínila, mám ráda knihy. Proto pro mne představuje utrpení pohled na knihu, která je sázená na první pohled laikem a s ilustracemi, které vypadají, jako by byly vytvořeny v programu Malování. Jako příklad uvedu knihu Kytice od Karla Jaromíra Erbena. Já bych se tuto knihu zřejmě ilustrovat neodvážila, ale pokud bych tak činila, zvolila bych nějakou tradiční techniku, která by odpovídala tématu. V knihkupectví jsem ovšem našla nové vydání této básnicí sbírky, které bylo vysázeno fontem s tak velikým písmem, že se kniha jevila jako dětská. Tato domněnka, že se snad jedná o dětskou knihu, nebyla podpořena bohužel pouze typografií, ale i ilustracemi, které byly počítačové a vsutku odporné. Vždy, když vidím něco podobného, uvědomím si, jak malý počet lidí je schopných stvořit knihu s ilustracemi na úrovni. A jak málo vydavatelů je ochotných zaplatit si práci kvalifikovaného typografa a ilustrátora.

Kdybych se měla odprostit od vědomí, že moje bakalářská práce upadne hned po obhajobě do zapomnění, doufala bych v to, že se moje, věřím, že kvalitně vysázená kniha s originálními ilustracemi, stane pro někoho inspirací. A postupně budou z knihkupectví mizet ošklivé, nehodnotné knihy.

9 SILNÉ STRÁNKY

Zastávám názor, že hodnotit cokoli, co jsme nebo to, co vytvoříme, může jen druhý člověk, protože názor nás samotných je vždy zkreslený. Takže se mi přičí psát o silných i o slabých stránkách své práce.

Nicméně můj názor je takový, že soubor ilustrací je silný. Dokázala jsem vytvořit přesně to, co jsem chtěla. Kvalitní práci, která se lidem v mém okolí líbí a já si za ní opravdu chci stát. Domnívám se, že v ilustracích je vidět má snaha o různorodost scén, snaha o zvládnutí kresby člověka. Dále se domnívám, že silnou stránkou v ilustracích je fantazie. Není to pouhá ilustrace konkrétní scény. Ilustrace dávají prostor představivosti diváka, který může hloubat, co konkrétní situace zobrazuje.

Vizuální sílu dává ilustracím z velké části samozřejmě užitá technika — linoryt. Grafický tisk, ruční práce, která není úplně z těch nejlehčích, vždy pozvedne ilustraci o úroveň výš. Navíc se mi líbí, že ilustrace odrýváním zdrsňely, a to je ještě víc posílilo.

Za další silnou stránku považuji knihu s Povídkami, kterou jsem vážala. Jako celek na mě působí velmi dobře. Líbí se mi kombinace černobílého celku knihy s červeným, hravým efektem v podobě kapi-tálek a záložky. Dále mám velmi ráda užitý papír, který je velmi příjemný na dotek a při pohledu zblízka je opravdu krásný. A v neposlední řadě sazební obrazec je přesně takový, jaký se mi líbí, velmi vzdušný, tudíž neunavuje čtenáře.

Má práce je promyšlená. Každý kousek byl plánovaný a patřičně promyšlený. Myslím, že si mohu dovolit říci, že je to na práci vidět.

10 SLABÉ STRÁNKY

Než-li se zmíním o subjektivním názoru na slabá místa své práce, ráda bych rozvedla názor, který jsem v průběhu své práce slyšela z úst několika grafiků.

Vyjádřili překvapení, snad až jakési pobouření nad tím, že jsem si nechala ilustrace na lino natisknout, a tím mi opadla veškerá práce. Jen slepě jsem odrývala materiál, a ani u toho nemusela přemýšlet. Chtěla bych tedy říci, že hlavní prioritou v mé práci pro mne byly ilustrace. Kresba, originalita pohledů. Nikoli technika linoryt. Linoryt mi posloužil pouze jako jakýsi prostředek, který měl mé ilustrace zušlechtit a dodat jim patřičnou grácii. Ač to přirovnání užiji nerada, linoryt mi v tomto případě posloužil tak, jako mi v jiných případech slouží například digitální tisk. Dál bych se ráda předem obhájila vůči myšlence, že jsem u odrývání nepřemýšlela. Uznávám, že má práce byla o poznání jednodušší, ale já bych raději použila výraz efektivnější. Zároveň jsem si musela během odrývání materiálu ujasňovat, jakým směrem rýhy budou, jelikož některé se do výsledných tisků promítly a nevypadalo by dobře, aby byly neuspořádány bezmyšlenkovitě.

Já za slabší stránku považuji výsledné tisky. Jsem s nimi spokojená a líbí se mi. Ale do této chvíle jsem neměla zkušenost s tiskem tak velké plochy, a tak detailních ilustrací v relativně velkém nákladu. Místy tisky nejsou perfektní, ale i přes svou veškerou snahu jsem u některých tisků lepšího výsledku zkrátka nedosáhla.

Za další úskalí své práce považuji ořez knižního bloku v knihách Povídek. Ořezu jsem se, jako jediné části práce neujímala sama. Měla jsem obavy, jak to dopadne, jelikož kolem každé ilustrace je černé orámování. Při ořezu, nejen že se při upevnění do řezačky hýbal celý blok, takže bylo téměř nemožné dosáhnout rovnoměrného ořezu pro každou ilustraci, ale zároveň se u dvou ze tří knih lehce zdeformovala zadní část předsádky, kterou jsem dodatečně musela opravovat. Nicméně prozatím každý, komu knihy přišly do ruky, na nerovnoměrnost ořezu sám od sebe neupozornil, takže doufám, že to není natolik markantní problém, aby ublížil celkovému dojmu z knihy.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. POE, Edgar Allan. *Jáma a kyvadlo a jiné povídky*. Praha: Odeon, 1987. ISBN 13-32-01-037-87.
2. POE, Edgar Allan. *Vraždy v ulici Morgue a jiné povídky*. Praha: Mladá fronta, ČSM, 1964.
3. KREJČA, Aleš. *Techniky grafického umění — Průvodce pracovními postupy a dějinami originální tiskové grafiky*. Praha: Artia. 1981.

b) Internetové zdroje

1. Povídky od Edgara Allana Poa

Dostupné z: <http://www.sesity.net/elektronicka-knihovna/edgar-allan-poe.pdf>

2. Informace o autorovi

Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/edgar-allan-poe>

3. Inspirace Fransem Masereelem

Dostupné z: <http://www.frans-masereel.de/>

12 RESUMÉ

For my bachelor thesis, I have chosen to illustrate a book of my personal choice. Specifically, it is a collection of short stories by Edgar Allan Poe.

The aim of my work was to create a set of graphic art for individual stories. It is important that every illustration is able to stand on its own and is not necessarily bound to the source text.

As a result, nine illustrations for the same number of short stories were created. There are two kinds of illustrations. The first kind is directly inspired by the text and depict a specific situation. The second kind is rather fantastical and appears in stories that take place in the storyteller's mind, reflecting their schizophrenic states, hopelessness or murderous intentions.

In all the illustrations, the emphasis lies on play of light and shadow, spatial representation and anatomy.

Linocut has been chosen as a technique, because, thanks to its hardness and determinate cut line, it accentuates dark and mysterious setting of the stories.

As a supplement to my work, I have decided to hand bind the illustrations to a book which I have personally designed. Blank space in the book plays an important role, since it allows the illustrations to shine through. Also, the more blank space there is in a book, the less tiring reading is. Besides the story related illustrations, I have included a portrait of E. A. Poe in the book, which helps the reader to immerse themselves in the media. Short stories are divided by solid black pages. They strengthen the book's landscape and intensify the atmosphere.

I have also created a series of bookmarks with original illustration and shape, inspired by the short stories. For instance, the bookmark for the story *The Black Cat* includes two triangle cut-outs, representing cat ears. As for other shapes, there is a wave, a pyramid, etc. The illustrations have also been printed on cloth bags.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Předešlé ilustrace k dílům Edgara Allana Poa — kniha Havran a maturitní práce, komiks Černý kocour

Příloha 2

Přípravné skici

Příloha 3a

Grafické tisky

Příloha 3b

Grafické tisky

Příloha 3c

Grafické tisky

Příloha 3d

Grafické tisky

Příloha 4

Grafické tisky — předsádka

Příloha 5

Porovnání vektorové ilustrace a linorytu

Příloha 6a

Linoryty

Příloha 6b

Linoryty

Příloha 7

Proces tisku

Příloha 8a

Dokumentace vázání knihy

Příloha 8b

Dokumentace vázání knihy

Příloha 8c

Dokumentace vázání knihy

Příloha 8d

Dokumentace vázání knihy

Příloha 9

Knižní přebal

Příloha 10

Záložky do knihy

Příloha 11

Plátěná taška potištěná linorytem

Příloha 1

Předešlé ilustrace k dílům Edgara Allana Poa — kniha Havran a maturitní práce, komiks Černý kocour

Foto: vlastní

Příloha 2

Přípravné skici

Foto: vlastní

Příloha 3a

Grafické tisky

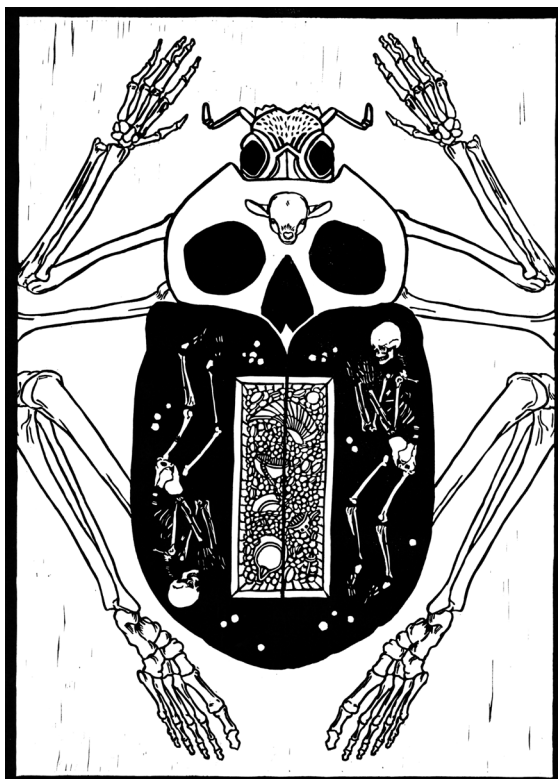

Foto: vlastní

Příloha 3b

Grafické tisky

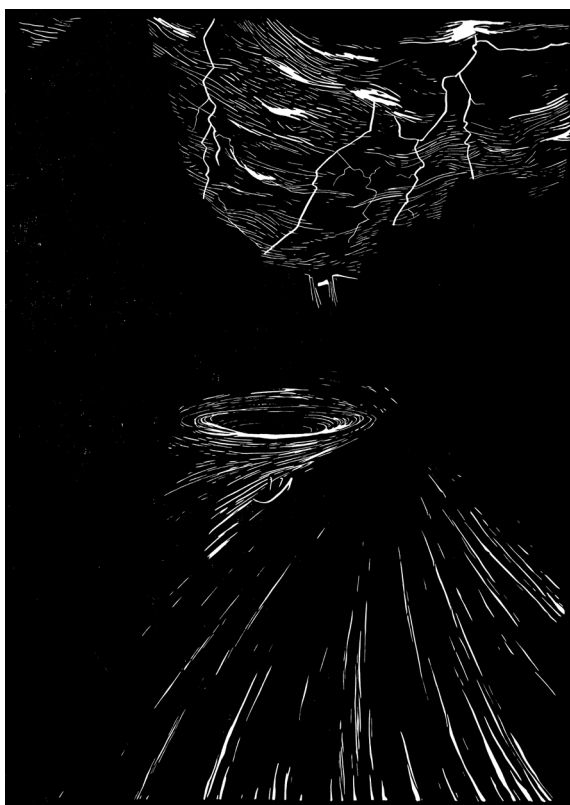

Foto: vlastní

Příloha 3c

Grafické tisky

Foto: vlastní

Příloha 3d

Grafické tisky

Foto: vlastní

Příloha 4

Grafické tisky — předsádka

Foto: vlastní

Příloha 5

Porovnání vektorové ilustrace a linorytu

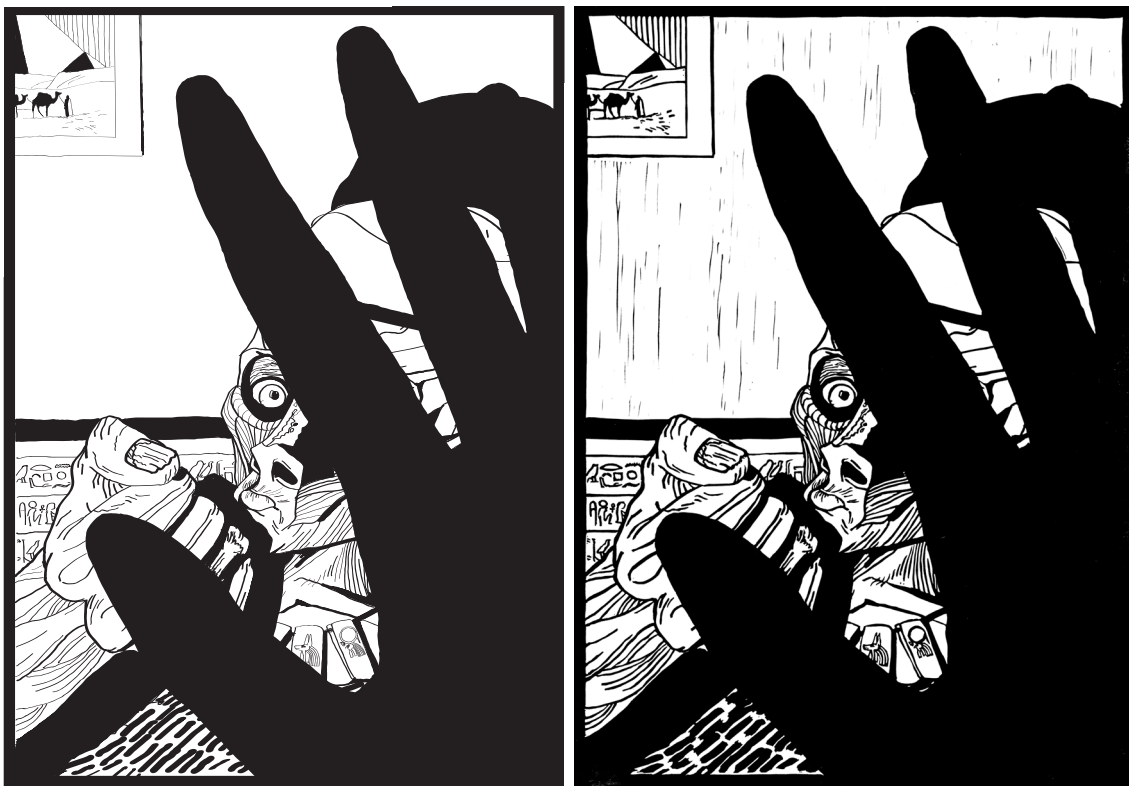

Foto: vlastní

Příloha 6a

Linoryty

Foto: vlastní

Příloha 6b

Linoryty

Foto: vlastní

Příloha 7

Proces tisku

Foto: vlastní

Příloha 8a

Dokumentace vázání knihy

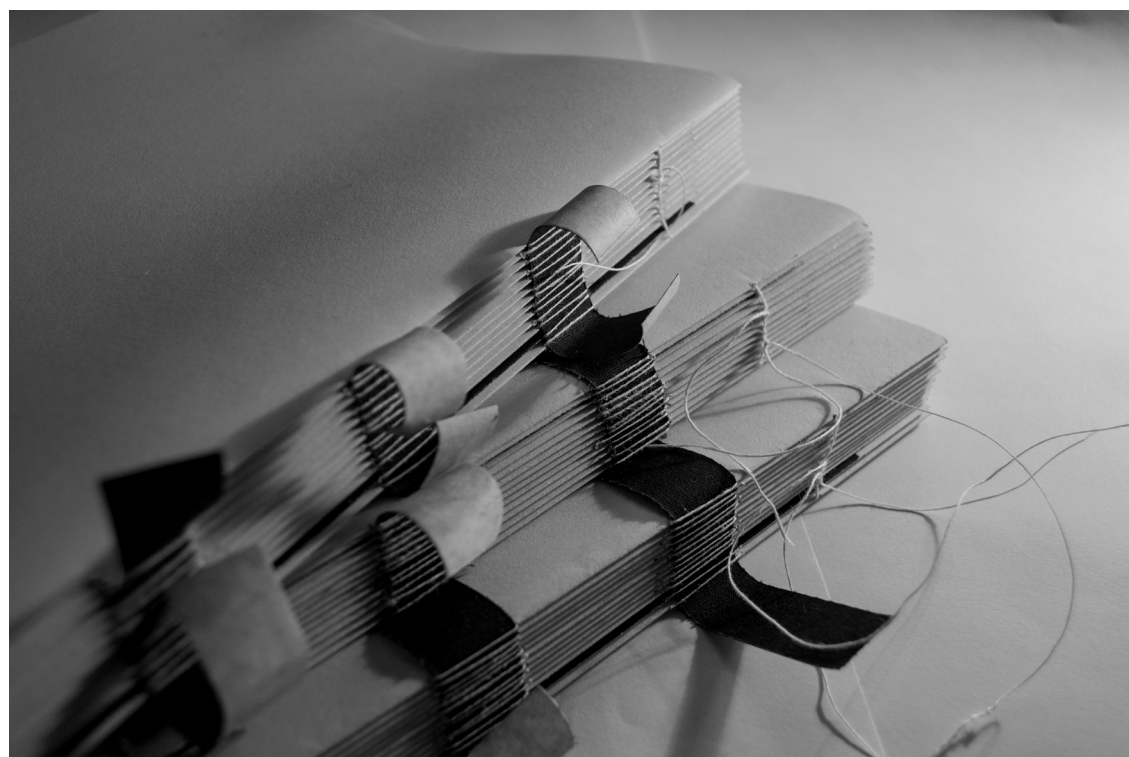

Foto: vlastní

Příloha 8b

Dokumentace vázání knihy

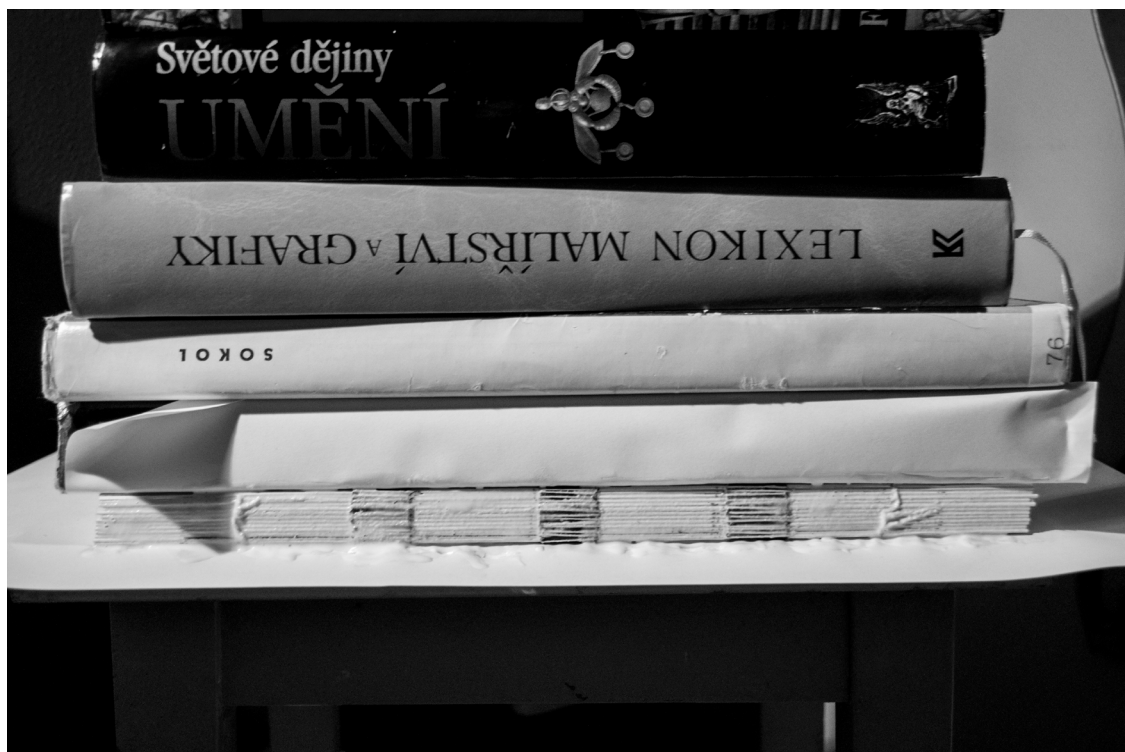

Foto: vlastní

Příloha 8c

Dokumentace vázání knihy

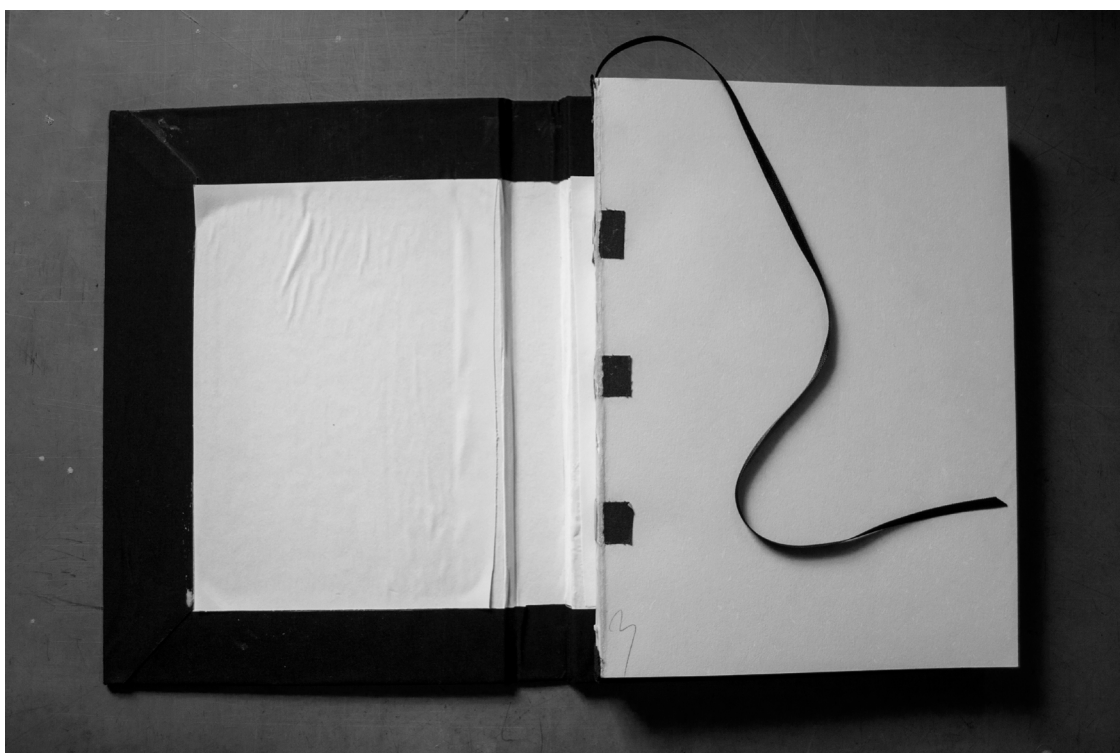

Foto: vlastní

Příloha 8d

Dokumentace vázání knihy

Foto: vlastní

Příloha 9

Knižní přebal

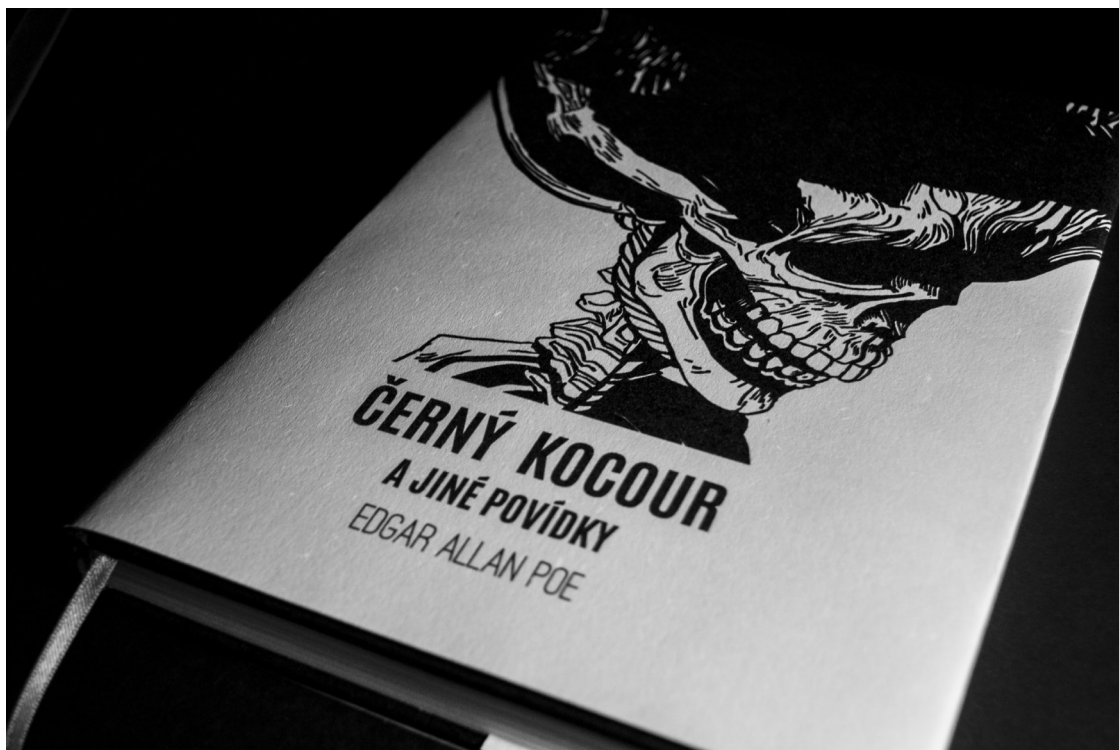

Foto: vlastní

Příloha 10

Záložky do knihy

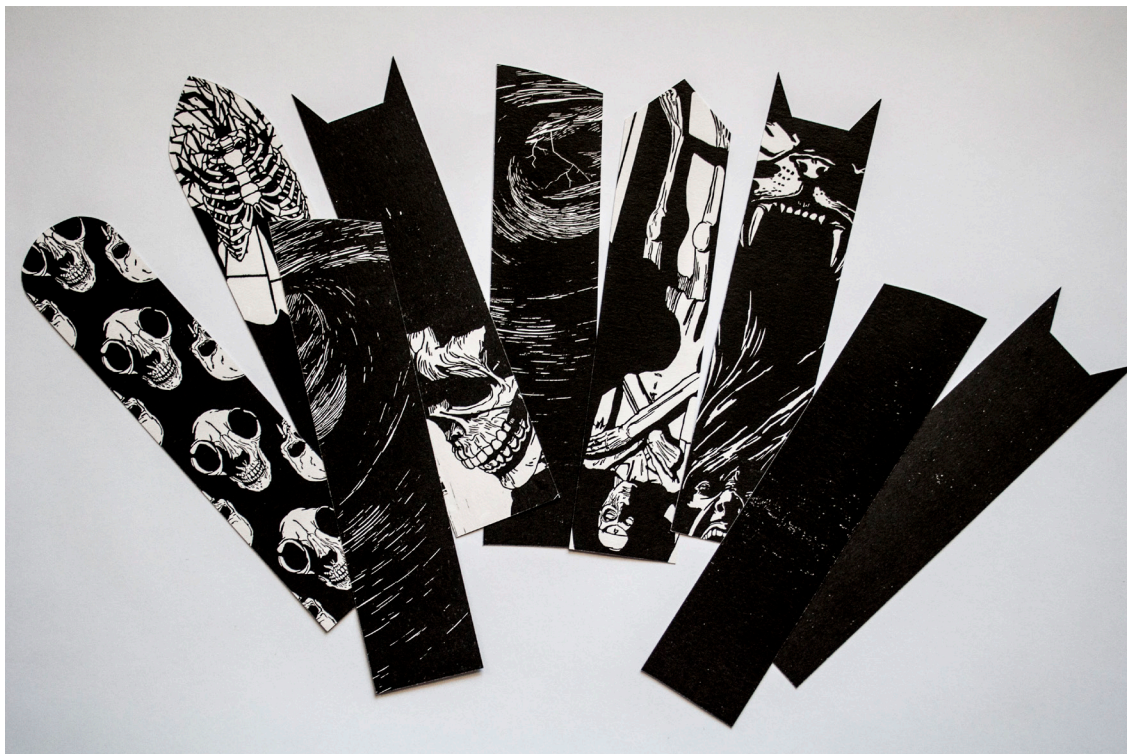

Foto: vlastní

Příloha 11

Plátěná taška potištěná linorytem

Foto: vlastní